

5

7

Expozice Z historie města Jihlavy

V roce 1999 zástupci jihlavské radnice oslovili Gustava Kruma s žádostí o vytvoření cyklu věnovaného významným událostem z dějin města. Kompletní cyklus 25 barevných listů – temper a akvarelů formátu 37 x 56 cm, který je poctou Jihlavě a její bohaté historii, je od června roku 2006 instalován v reprezentativním primátorském salonku jihlavské radnice a reprodukce těchto děl tvoří od června roku 2007 stálou expozici Brány Matky Boží.

Akademický malíř Gustav Krum

Gustav Krum se narodil 23. května 1924 v Jihlavě. V letech 1949–1954 studoval na AVU v Praze u prof. M. Holého a na grafické speciálce prof. V.Pukla. V roce 1954 získal za cyklus k románu H. Sienkiewiczze „Křižáci“ Hlavní cenu Akademie a čestný rok studia.

Akademický malíř Gustav Krum byl dne 15. května 2000 jmenován čestným občanem města Jihlavy. Zemřel 21. března 2011 v Jihlavě.

Zdroje: LAŠTOVIČKA, Zdeněk: *Personálie. Vlastivědný sborník Vysočiny: oddíl věd společenských.* Muzeum Vysočiny Jihlava. 2004, s. 175–176. *Gustav Krum*, Město Jihlava 1999.

6

Obrazy Gustava Kruma

- 1150 – Stará Jihlava
- 1328 – Na starohorských dolech
- 1275 – V jihlavské mincovně
- 1402 – Přepadení města
- 1423 – Husité při obléhání Jihlavy
- 1430 – Gotická ulice s minoritským kostelem a bránou
- 1436 – Kompaktáta
- 1525 – Požár gotického města **5**
- 1527 – Přísaha krále Ferdinanda I.
- 1563 – Odlévání velkého zvonu
- 1585 – Hliniště u „Cihlářského rybníka“
- 1590 – Dolní náměstí s chrámem sv.Jakuba
- 1600 – Brtnická brána s barbakánem
- 1646 – Plukovník Österling – velitel švédských vojsk
- 1647 – Císařské vojsko obléhá město
- 1647 – Odchod Švédů – v pozadí zničené město
- 1723 – Návštěva císaře Karla VI. s císařovnou Eliškou
- 1805 – Francouzské vojsko na náměstí
- 1850 – Bourání hradeb
- 1871 – Příjezd prvního vlaku do Jihlavy **7**
- 1929 – Mikulášský trh na Horním náměstí
- 1930 – Židovská synagoga
- 1931 – Staré městské divadlo, tramvaj **6**
- 1934 – Jihlavský pivovar – valník se sudy, sáně s ledem
- 1936 – Vojenská přehlídka ke dni narození TGM
– 31. pluk „ARCO“

Brána Matky Boží

Brána Matky Boží
Turistické informační centrum
586 01, Věžní 1
tel.: 565 591 848, e-mail: tic@jihlava.cz
otevřeno:
říjen–březen po–pá 8.30–17
duben–září po–pá 8.30–17 | so–ne 10–13, 14–18

Vydalo statutární město Jihlava v roce 2016 v nákladu 700 kusů. Grafická úprava: Eva Bystrianská. Foto: Eva Bystrianská, reprodukce obrazů Vladimír Kunc. Tisk: Nová tiskárna Pelhřimov spol. s r. o.

Brána Matky Boží

Brána Matky Boží je typickým symbolem města a zároveň jedinou branou, která se zachovala z původních pěti středověkých městských bran. Vznikla v době výstavby města a jeho hradebního systému na začátku 2. poloviny 13. století. V letech 1508–1509 byla původní věž brány snesena a postavena nová pozdně gotická brána s vysokým průjezdem s hrotitými portály. Další úpravy spadají do období po požáru v roce 1551. V roce 1564 dostává brána renesanční nástavbu čtvrtého a pátého patra a dosahuje dnešní výšky 24 metrů. Atikové završení koruny, lemované štíhlými motivy válcových arkýřů, dává bráně její specifickou podobu. Součástí brány bylo tehdy složité předbraní s mohutným barbakánem, padacím mostem a několika baštami. V roce 1853 byla brána renovována a opatřena hodinami, v roce 1862 bylo zbouráno předbraní. V lednu 1995 následkem nevhodného hydrogeologického zásahu pokleslo těleso brány natolik, že musela být staticky zajištěna. Ani to však nezabránilo značnému porušení koruny, která musela být v roce 1996 rozebrána a znovu postavena.

V současnosti je brána zpřístupněna veřejnosti jako vyhlídková věž. Nachází se zde stálá expozice reprodukcí obrazů „Z historie Jihlavy“ ak. mal. Gustava Kruma a expozice „Jihlavská pevnost“.

Expozice Jihlavská pevnost

S budováním prvního opevnění se započalo již krátce po založení města ve 13. století, kdy město bohatlo z těžby stříbra, byla zde mincovna a město mělo pro svou strategickou polohu na hranici Čech a Moravy i význam vojenský. Ve 14. století prošlo opevnění stavebními proměnami, jejichž charakteristickým rysem bylo zesílení hradební zdi hranolovými či polokruhovými a plnými věžemi. V této době je již známo pět bran (Matky Boží, Špitálská, Brtnická, Brněnská a Křížová). V době husitské pod vlivem válečných událostí byl hradební systém zdokonalován – do města se uchylovali nejen bohatí lidé se svým majetkem, ale např. i mniši ze sedleckého a želivského kláštera se svými poklady. I v 15. a 16. století dochází k dalšímu rozvoji městského opevnění, především z důvodu válek s Jiřím z Poděbrad. Nejmohutněji se pak opevnění rozvíjelo od konce 16. století. Vzhledem k rozvoji vojenské dobývací techniky, byla ochrana města pomocí kamenných hradeb již zastaralá, a tak byla před původním kamenným opevněním vybudována podle tzv. bastionové soustavy mohutná opevnění zemní. Třicetiletá válka odhalila některé slabiny opevnění, proto když se v roce 1645 města zmocnili Švédové, okamžitě začali s opravou, rozšiřováním a stavěním nových zemních opevnění v podobě pětibokých bastionů. K největší proměně jihlavské pevnosti tak došlo v poměrně krátkém období let 1646–1647. Švédové je proto třeba pokládat za vlastní tvůrce této pevnosti v její nejrozvinutější podobě. Dokonce o svém díle prohlašovali, že „Jihlava již není jen město, ale nepřemohitelná pevnost“. Válečné události konce třicetileté války měly však pro Jihlavu katastrofální následky – zredukovaly ji na pouhé město uvnitř hradeb. Přestože Jihlava zůstávala pevností, její vojenský význam neustále upadal. V roce 1755 byla pevnost formálně zrušena. Od konce 18. století se začíná s bouráním fortifikačního systému včetně zbourání čtyř bran (zachována zůstala jen Brána Matky Boží), ve druhé polovině 19. století byly v souvislosti s prodlužováním či vznikem nových ulic hrady na mnoha místech prolomeny, ve 20. století pak byly zbourány celé úseky hradebního pásu.

Dnes zůstávají zachovány v neúplné podobě zhruba dvě třetiny starých kamenných hradeb, v menší míře původní příkop a jen ve zbytcích vnější val. Parkán je parkově upraven, ve Věžní ulici je pak možné vidět poslední zachovaný zbytek hradebního příkopu.

1

2

3

4

- 1 Jihlava od jihozápadu kolem poloviny 18. století. Olejomalba z poloviny 18. století. Muzeum Vysočiny Jihlava.
- 2 Pohled na Jihlavu od východu. Veduta z 1. čtvrtiny 18. století ze sbírky D. J. I. Hoffera. Autor neznámý. Archiv města Brna.
- 3 Pohled na Jihlavu od jihozápadu. Veduta z 18. století ze sbírky D. J. I. Hoffera. Autor neznámý. Archiv města Brna.
- 4 Plán města Jihlavy a okolí z roku 1648. Archiv J. Huňáčka.